

29. 5. 2017

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Úprava podílu s vyloučením hlasovacích práv ve společnosti s ručením omezeným

Tento příspěvek si klade za cíl seznámit čtenáře s některými praktickými a teoretickými aspekty úpravy práv a povinností souvisejících s podílem ve společnosti s ručením omezeným, a to konkrétně se zaměřením na možnost vytvořit podíl s omezením, resp. úplným vyloučením, hlasovacích práv. Zároveň se věnuje i aktuálnímu legislativnímu vývoji, tedy navrhované novele Zákona o obchodních korporacích, která má potenciál tuto problematiku významným způsobem ovlivnit.

Rekodifikace soukromého práva účinná od 1. 1. 2014 si jako jeden ze svých cílů stanovila posílení smluvní svobody, resp. odpoutání se od dřívějšího direktivního přístupu v soukromém právu. V režimu zákona č. [89/2012](#) Sb., občanský zákoník, v platném znění (dále jen **ObčZ**), tak došlo k výrazné změně koncepce dispozitivnosti a kogentnosti právní úpravy. Kromě typické oblasti relativních majetkových práv se tato změna projevila např. i v právu dědickém (posílení akcentu na vůli zůstavitele) a také v právu obchodních společností.

Společníci či akcionáři tak mohou v rámci společenských smluv či stanov (jakožto právních jednání - smluv *sui generis*) upravit řadu otázek nad rámec zákonné úpravy, a to i v oblastech, u nichž to dřívější právní předpisy neumožňovaly. Pro účely tohoto příspěvku nejzásadnější z takových oblastí je možnost upravit více různých druhů podílů ve společnosti s ručením omezeným a spojit s nimi různá specifická práva a specifické povinnosti odchylně od podílů tzv. základních (viz §135 zákona č. [90/2012](#) Sb., o obchodních korporacích, dále jen **ZOK**), s nimiž žádná zvláštní úprava nad rámec zákona spojená není. Ve smyslu §136 ZOK je pro vznik takových podílů ve společnosti potřeba jejich úprava právě ve společenských smlouvách.

V odborné literatuře[1] je v této souvislosti někdy diskutována otázka limitů smluvní svobody při úpravě odchylných práv a povinností, které společníkovi náleží z titulu jeho účasti na korporaci (nutno odlišit od práv, která mu náležejí z titulu vlastnictví podílu jako majetkové hodnoty[2]).

Ponecháme pro naše účely stranou možnost upravit si odchylně či nad rámec zákona práva a povinnosti společníků v obecné rovině a zaměříme se konkrétně na situaci, kdy společníci zamýšlí ve společenské smlouvě upravit podíl, s nímž nebude spojeno hlasovací právo, a to buď zcela, nebo jen v omezené míře.

Konstruovat takový podíl může být (a často bývá) pro praktický život obchodních korporací vhodné a účelné. V naší praxi (která se stala inspirací právě pro napsání tohoto příspěvku) jsme se například setkali s typickou situací, kdy byl na straně společníků zájem vytvořit speciální podíl, z něž by plynulo právo na podíl na zisku ve větší míře, což mělo být právě kompenzováno omezením práv ostatních, včetně práva hlasovacího. Mělo se tak jednat v zásadě o obdobu tzv. prioritních akcií dle §278 ZOK (u nichž je vyloučení hlasovacího práva dáno *ex lege*, neurčí-li stanovy jinak). Jiným

myslitelným případem potřeby takového podílu by mohly být např. situace, kdy majoritní společníci hodlají formou převodu minoritních podílů odměnit zaměstnance či managery společnosti (tedy v rámci určité variace opčních programů), aniž by pro ně ale byl žádoucí následný vliv takových minoritářů na rozhodování o zásadních otázkách na valné hromadě.

Při realizaci příslušných změn zakladatelských dokumentů jsme se však nejednou setkali s protichůdnými názory na straně odborné veřejnosti, zejména (což je nejpodstatnější) u notářů. Je zřejmé, že dosavadní praxe i teoretické přístupy k této otázce nejsou jednotné, přičemž (jako u řady jiných oblastí nového soukromého práva) se doposud není možné opřít o relevantnější rozhodovací praxi vrcholných soudů[3].

Lze však zobecnit, že k této otázce je možno zaujmout 3 relativně odlišné postoje:

- 1) Není přípustné jakékoliv omezení (a tedy ani úplné vyloučení) hlasovacího práva;
- 2) Je přípustné omezení či částečné vyloučení hlasovacího práva;
- 3) Je přípustné i úplné vyloučení hlasovacího práva.

První, absolutně odmítavý, přístup, by bylo možné založit na premise, že hlasovací právo je jedním ze základních zákonných práv společníků náležejících k podílu *ex lege*[4] a vyloučení takového práva by tedy popřelo to, co vůbec účast na společnosti má představovat. Společník bez hlasovacího práva by byl zbaven možnosti rozhodovat o poměrech ve společnosti, včetně otázek týkajících se zakotvení jeho práv a povinností ve společenské smlouvě. Tedy i v případě, kdy by bylo odnětí hlasovacího práva kompenzováno např. větším podílem na zisku, by bylo nutné vzít v úvahu, že také o rozdělení zisku by mohli hlasovat jen ostatní společníci (a tedy by měli možnost fakticky nehlasujícímu společníku výhodu plynoucí z jeho podílu odejmout), nadto i pokud by byl podíl na zisku vyplácen „automaticky“, nic by ostatním společníkům nebránilo společenskou smlouvu změnit odchylně tak, aby toto právo bylo nehlasujícímu společníkovi odejmuto.

Přístup druhý, mírnější, je dle našich zjištění zřejmě nejrozšířenější. Ve zkratce by se dalo říci, že vyvažuje na jednu stranu smluvní svobodu při tvorbě společenských smluv a na druhou stranu bere v úvahu zásady korporátního práva jako rovnost společníků[5], zákaz zneužití menšiny / většiny a pravidlo, dle něhož společníkům musí být umožněno hlasovat tam, kde se rozhodování týká jejich práv a povinností, a zároveň jim nesmí být odebrána práva, která by jim znemožňovala rozhodovat svobodně o jejich investici[6]. V tomto smyslu teoretičtí autoři, a dle našich zkušeností v převažující části i praxe, připouští, aby byla hlasovací práva omezena, a to až na minimální úroveň rozhodování jen o otázkách, které se týkají práv a povinností dotčených společníků, ideálně za předpokladu současného posílení práv ostatních, typicky majetkových. Tento přístup je pro praxi zřejmě nejméně problematický a rizikový, argumentačně pokrývá i většinu výtek výše uvedeného přístupu odmítavého. Na druhou stranu nicméně stále nemusí vyhovovat potřebám společností např. právě v situacích, kdy je vytváření speciálních minoritních podílů bez hlasovacích práv zamýšleno pro účely odměňování zaměstnanců či statutářů v rámci „opčních“ programů, tedy tam, kde si majoritní společník (společníci) stále chtějí ponechat absolutní kontrolu nad všemi záležitostmi společnosti.

Konečně přístup třetí, který upřednostňuje smluvní svobodu, spočívá v názoru, že lze bez dalšího upravit podíl, u něhož je hlasovací právo zcela vyloučeno, a to zejména s poukazem na to, že ZOK v §135 úpravu odchylných práv a povinností u speciálních podílů připouští a zároveň omezení či vyloučení hlasovacích práv výslovně nezakazuje. Argumentaci, dle níž by tímto byla nehlasujícímu společníkovi odňata možnost rozhodovat o jeho právech a povinnostech, by bylo možné odmítnout s

poukazem na to, že i hlasující společník může být v rámci korporace přehlasován s účinky pro něj analogickými, jako kdyby nemohl hlasovat vůbec. Byť je připuštění tohoto přístupu teoreticky zřejmě obhajitelné, v praxi může působit obtíže a není neobvyklé, že notáři odmítají takovou úpravu akceptovat, zejména pokud není vyloučení hlasovacích práv kompenzováno zásadním posílením práv ostatních (příčemž někdy nebývá tato úprava akceptována ani v takovém případě).

V této souvislosti je nutné zmínit ještě jeden aspekt, a to skutečnost, že ZOK připouští, aby jeden společník vlastnil více různých podílů, a to i jiného druhu. Za situace, kdy společník např. bude vlastnit základní podíl opravňující jej hlasovat o všech otázkách společnosti, a zároveň podíl odlišný, speciální, s nímž sice nebude spojeno hlasovací právo, avšak bude přinášet jinou výhodu, nebudou již zcela přiléhavé výše uvedené argumenty, které by jinak proti úplnému vyloučení hlasovacího práva bylo možno uvést. Je pravdou, že fakticky bude daná situace spíše podobná tomu, kdy by bylo hlasovací právo pouze omezeno nebo vyloučeno jen částečně, nicméně čistě z formálně právního hlediska zde stále bude existovat podíl s úplným vyloučením hlasovacího práva.

Vzhledem k uvedeným nejasnostem a sporným přístupům není překvapivé, že na tuto problematiku cílí i aktuálně navrhovaná rozsáhlá vládní novela ZOK. Tato novela přináší dvě zásadní upřesnění současné úpravy.

Předně je navrhováno nové ustanovení §135 odst. 2, dle něhož společenská smlouva bude moci upravit podíly, se kterými není spojeno právo na podíl na zisku, právo na podíl na likvidačním zůstatku nebo hlasovací právo. Zároveň však je zakotvena podmínka, že s podílem bude muset být vždy spojeno alespoň jedno z těchto práv. Novela tedy výslovnou úpravou vyloučení hlasovacích práv připouští, pokud bude společníkovi zachováno alespoň jedno z dalších uvedených práv. Je přitom zajímavé, že návrh nehovoří o nutnosti kompenzovat ztrátu hlasovacích práv posílením práv jiných. Dle gramatického výkladu by tak mělo být možné vytvořit podíl, s nímž bude spojeno i pouze jedno z těchto práv, například jen právo na podíl na likvidačním zůstatku.

Na tuto úpravu pak novela navazuje v navrhovaném ustanovení §135 odst. 5, dle něhož i v případech, kdy budou hlasovací práva vyloučena, toto nebude mít vliv na (nově číslované) ustanovení §171 odst. 3 (nyní §171 odst. 2). To znamená, že i v případě vyloučení hlasovacích práv bude moci příslušný společník vždy hlasovat alespoň o změně společenské smlouvy, kterou by bylo zasahováno do jeho práv a povinností.

Novela se tak v zásadě přiklání k druhé výše naznačené variantě, tedy výslovně vyloučení hlasovacích práv připouští, avšak nikoliv absolutně.

Domnívám se, že byť je takové zpřesnění jistě pozitivní, nejedná se o všeobjímající spásné řešení reagující na všechny myslitelné problémy. Neřeší například výše naznačenou otázku faktického znemožnění realizace výhody plynoucí z podílu bez hlasovacích práv, pokud se ostatní společníci rozhodnou nerozdělovat zisk. Je otázkou, nakolik by byla tato situace řešitelná využitím obecných zásad, jako např. zákazu zneužití práv.

Na druhou stranu pozitivem navrhované úpravy (bude-li takto skutečně přijata) by s velkou pravděpodobností bylo posílení právní jistoty jak na straně společností, tak i notářů, kteří budou příslušné úpravy zakladatelských dokumentů realizovat.

Rozpory mezi praxí i odbornou veřejností navzájem jistě nejsou žádoucí v žádné oblasti, tím méně pak v právu obchodních společností, kde každá nejasnost či komplikace může mít zásadní ekonomické dopady. Proto je nanejvýš potřebné, aby otázka zásahů do hlasovacích práv při úpravě speciálních (nikoliv základních) podílů byla co nejdříve postavena najisto, a to jednak upřesněním

právní úpravy alespoň tak, jak to činí navrhovaná vládní novela ZOK, a zejména pak ustálenou výkladovou praxí soudů. Do té doby ale nelze než z hlediska opatrnosti doporučit, aby případné omezování či vylučování hlasovacích práv bylo u příslušných podílů vždy alespoň kompenzováno jinou výhodou na straně např. majetkových práv, ideálně aby společníkovi, který tento podíl vlastní bylo umožněno hlasovat alespoň o nezbytném minimu otázek, např. jen o změnách společenských smluv, kterými by byla omezena jeho práva.

Mgr. Petr Possel,
advokát

[TAUBEL LEGAL, advokátní kancelář s.r.o.](#)

Sokolovská 68/105
186 00 Praha 8

Tel.: +420 226 251 057
e-mail: office@taubellegal.com

[1] Např. Štenglová, I., Havel, B., Cileček, F., Kuhn, P., Šuk, P.: Zákon o obchodních korporacích. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 275.

[2] Op. cit., s. 68.

[3] Shodně například viz Laštovičková, L. Druhy podílu ve společnosti s ručením omezeným. Právní prostor. Dostupné >>> [zde](#).

[4] Op. cit. sub 2, s. 68.

[5] §212 ObčZ

[6] Lasák L., Pokorná P. a kol.: Zákon o obchodních korporacích. Komentář. I. díl. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014, s. 874 - 875.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Nový zákon o veřejných dražbách, aukce a obálkové metody](#)
- [Revize zájezdové směrnice: co přináší, co hrozilo a co to znamená pro praxi](#)
- [Kupní smlouva o převodu nemovitosti bez uvedení výše kupní ceny](#)

- [Druhá „tlačítková novela“: povinné tlačítko pro odstoupení od smlouvy](#)
- [Souhlas s veřejným užíváním pozemku jako překážka nároku na bezdůvodné obohacení – nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2541/25](#)
- [Kupní smlouva bez přesného určení kupní ceny](#)
- [Nová pravidla ICC pro rozhodčí řízení: Přehled klíčových změn účinných od 1. června 2026](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 36.: Doložka o mlčenlivosti](#)
- [Detekce podezřelého obchodu v kontextu hazardních her](#)
- [Když model počítá správně, ale závěr je zavádějící: limity AI při oceňování podniků](#)
- [Nařízení prodeje jednotky jako ultima ratio ochrany práv ostatních vlastníků?](#)